

Y Pwyllgor Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio: 23 Medi 2004

Adolygiad Polisi o Gamddefnyddio Sylweddau: Papurau Ymgynghori a gyflwynwyd mewn Digwyddiadau Cenedlaethol yn ystod yr haf

Cyflwyniad

Crynodeb o'r Ymatebion

Cafwyd 71 o ymatebion gan aelodau'r cyhoedd ledled Cymru a fynychodd digwyddiadau dros yr haf. Nododd rhai o'r ymatebwyr amrywiaeth o faterion a chynigiwyd atebion posibl. Roedd tua chwarter o'r cyfraniadau gan bobl ifanc o dan 25 oed.

CWESTIWN 1: PA FATERION RYDYCH CHI'N EU CYSYLLTU Â CHAMDDEFNYDDIO CYFFURIAU AC ALCOHOL?

Cymdeithas

Ymddygiad gwrthgymdeithasol a throseddau (73 o awgrymiadau)

- cam-drin geiriol
- Yfed yn y stryd
- Swn

- Fandaliaeth

- Ymladd yng nghanol trefi (sy'n gysylltiedig ag alcohol)

- Bwrgleriaeth/dwyn
- Difrod troseddol
- Mygio

- Trais (cyffredinol)
- Cynnydd yn nifer y troseddau
- Dwyn o geir
- Y diwylliant goryfed yn gymdeithasol
- Damweiniau ar y ffordd / gyrru'n beryglus

Ffctorau cymdeithasol (21 o awgrymiadau)

- Y gost i'r GIG
- Tlodi ac allgáu cymdeithasol
- Diffyg cyfleoedd
- Canolbwyntio'n ormodol ar gyffuriau er mai alcohol yw'r cyffur sy'n achosi'r problemau mwyaf
- Y diwylliant sy'n bodoli ymhlith pobl ifanc a menywod
- Apathi yn y gymuned

Yr unigolyn a'i deulu

Teulu (16 o awgrymiadau)

- Cam-drin yn y cartref
- Ing teuluol
- Ysgariad
- Pryder y rhieni bod cyffuriau ar gael yn yr ysgolion

Yr unigolyn (38 o awgrymiadau)

- Ymddygiad rhywiol (cam-drin / rhyw heb ddefnyddio dulliau atal cenhedlu)
- Afiechyd a marwolaeth
- Salwch meddwl
- Tlodi
- Cyflogau isel
- Hunanladdiad / hunan-niweidio
- Digartrefedd
- Straen
- Caledi
- Pwysau gan gyfoedion

- Cyflogaeth, addysg a hyfforddiant (diffyg cyfleoedd / colli swydd)
- Hunan-barch isel
- Anfodlonrwydd gyda bywyd a chyda'r rhagolygon ar gyfer y dyfodol
- Allgáu cymdeithasol
- Y goblygiadau ariannol

Materion eraill (6 awgrym)

- Hysbysebu a marchnata
- Y ffordd y mae teledu'n glamoreiddio'r defnydd o gyffuriau ac alcohol
- Gwybodaeth anghywir / diffyg ymwybyddiaeth
- Dim digon o arian ar gyfer gwasanaethau sy'n rhoi triniaeth

CWESTIWN 2: BETH FYDDECH CHI'N EI WNEUD YN EU CYLCH?

Addysg / atal (17 awgrym)

- Arbrofion wedi'u rheoli mewn ysgolion
- Canolbwyntio ar effaith cam-drin yn y cartref
- Mwy o addysg i bobl ifanc
- Rhoi rôl i gyn-droseddwyr cyffuriau
- Mewn clybiau, carchardai, ysgolion a thrwy'r cyfryngau
- Gwneud rhieni'n fwy ymwybodol o'r broblem
- Addysgu cymdeithas am y rhai sy'n cymryd cyffuriau
- Mynd i'r afael â'r pwysau gan gyfoedion
- Hunan-reolaeth

Triniaeth a chefnogi teuluoedd (31 awgrym)

- Triniaeth sy'n fwy hyblyg
  - Grwpiau cymorth
  - Gweithwyr allgymorth
  - Cymorth ar ôl gadael y carchar neu'r ysbyty
  - Targedu plant a phobl ifanc
  - Nodwyddi glân
  - Gorfodi pobl i gael triniaeth pan fydd pob dull arall wedi methu
  - Rhoi mwy o arian i'r gwasanaethau adsefydlu
-
- Rhoi cyffuriau ar bresgripsiwn (cyffuriau eraill yn lle'r cyffuriau sy'n cael eu camddefnyddio)
  - Cefnogi teuluoedd;
  - Cynnwys y gymuned yn y gwaith o oruchwyllo /cynorthwyo'r rhai sydd â phroblemau
  - Gwelyau priodol mewn ysbytai
  - Triniaeth yn y cartref
  - Gwasanaethau sy'n diwallu'r angen yn lleol
  - Gwrando mwy ar bobl ar lawr gwlad

Ymdrin â ffactorau cymdeithasol (23 awgrym)

- Datblygu hyfforddiant a chymwysterau nad ydynt yn rhai academiaidd
  - Mwy o gyfleusterau addysgiadol
  - Gwella'r economi leol
-
- Mwy o raglenni teledu sy'n portreadu canlyniadau cam-drin cyffuriau
-
- Camddefnyddwyr / y rhai sy'n debygol o gamddefnyddio i gael mwy o gefnogaeth gan y gymuned
-
- Rhoi nod cadarnhaol i bobl â phroblem gyffuriau
  - Mwy o chwaraeon i blant
  - Mwy o gyfleusterau i bobl ifanc
  - Gwella cysylltiadau rhwng yr heddlu a phobl ifanc
  - Mwy o arbenigwyr ymhlith yr heddlu a gweithwyr proffesiynol ym maes iechyd
  - Ailddosbarthu cyfoeth /mynd i'r afael â'r bwlch rhwng y tlawd a'r cyfoethog
  - Defnyddio cynwysyddion plastig yn lle gwydrau
  - Cyflogau uwch
  - Mynd i'r afael â'r diwylliant goryfed cymdeithasol
  - Buddsoddi mewn cyfleusterau cymunedol

Y cyfleoedd ar gyfer cael cyffuriau ac alcohol, gorfodi a deddfwriaeth (55 awgrym)

- Annog tafarnwyr i chwarae mwy o ran wrth reoli goryfed yn gymdeithasol
  - Cwtogi ar oriau gwerthu diodydd rhad /digwyddiadau hyrwyddo diodydd
  - Cyfyngu ar alcohol /llai o gyfleoedd i gael alcohol
-
- Codi pris / Cynyddu trethi ar alcohol
-
- Gwahardd hysbysebion alcohol
-
- Cosbau llymach /mwy o orfodi
-
- Ar gyfer troseddau'n gysylltiedig ag alcohol
  - Ar gyfer yfed yn y stryd
  - Ar gyfer gwerthwyr cyffuriau
  - Dedfrydu pobl i gyfnodau hwy yn y carchar
  - ar gyfer pobl sy'n troseddu dro ar ôl tro
  - Ar gyfer y rhai sy'n gwerthu alcohol i bobl ifanc dan oedran
  - Hapwiriadau yn yr ysgolion
-
- Cwn synhwyro cyffuriau
-
- Cyfreithloni neu dad-droseddoli cyffuriau
  - Sicrhau bod cyffuriau ar gael drwy sianeli meddygol
-
- Mannau di-alcohol
-
- Mwy o blismona
  - Wardeniaid Cymunedol
  - Gwaredu cyffuriau o garchardai
  - Mwy o ddedfrydau cymunedol
  - Astudio modelau eraill o ran polisi (e.e. Gwledydd Llychlyn)
  - Mynd i'r afael ag yfed a gyrru
-
- Arafu tempo'r gerddoriaeth mewn clybiau
  - Ymuno â'r fyddin
  - Gwaith gorfodol mewn gwledydd datblygol
  - Eu gwahardd o fannau a lleoedd cyhoeddus

